



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Gasparis Megandri Tigvrini, In epistolam Pauli ad  
Ephesios co[m]mentarius**

**Megander, Kaspar**

**Basileae, 1534**

**VD16 G 3485**

Capvt I.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-36069**

IN EPISTOLAM PAU-  
LI AD EPHESIOS AR-  
gumentum per Gasparem  
Megandrum.

**P**Aulus Ephesios antea in Euā-  
gelico negotio à se institu-  
tos, ad fidei constantiā ad-  
hortatur, utq̄ dignos ea fructus ædāt:  
néue ob afflictiones, & uincula, quę pa-  
tiebatur, deficient, summopere eosdē  
rogat, orat, obsecrat, & obtestatur.

CAPVT I.

**D**VO in hoc capite agit, primum  
Ephesijs de accepta fiducia in  
Christum gratulatur, dum beneficia  
eis per Christum exhibita, diuinę pro-  
uidentię encomio, cōmemorat. De-  
inde eosdem haud frustra adoptiuos  
dei filios esse factos probat: sed quem-  
admodum Christus mortalitate prius  
exuta,

exuta, cum patre suo regnat, ita & ipsos iure ad optionis, dei hæredes & Christi coheredes, unà cum illo regnatos esse.

*Gratia uobis.*

Scilicet obtingat, id est, opto uobis deum fauentem, & propitiū. De quo plura diximus in Galat s, super caput primum & sextum ubi duplicē pacem descripsimus.

*Benedictus deus.*

Exordium est à commendatione diuine beneficentiæ nobis per Christum præstitæ, sumptum.

*Qui benedixit nos.*

Id est, ditauit, locupletauit, adeoq; donauit, est enim Hebraismus, qualis & ille, id est, libro Samuelis capite uigesimo quinto ubi Abigail Dauide loquēs, ait: Suscipe benedictionē, hoc est, munus, seu donū, id quod textus circū

A 4 stantia

8 COMMENT. IN EPIST.

stantia ibi planè indicat. Cæterū quod addit, spiritali, & in cœlestibus ad differentiā carnalis benedictionis, factum est, qua Israhelem suum deus persecutus est: Christo, id est, in Christi filij sui gratiam, nullo nostro merito, id quod ex sequentibus patet.

*Quemadmodum elegit nos in ipso.*

κατὰ ἀνθρώπων ἔργα per occupationem tacite questionī respōdet, dixerit enim aliquis: Quī fit, quod tantis beneficijs nos dignatus est deus, quis unquā hęc de ipso meritis est: Respondet Paulus nullius hominis merito, sed benignitati, ac electioni diuinę hęc beneficia accepta sunt referēda. Atq; ad hunc modum cōmodissimè ad locum communem de prouidentia dei digredit. Porro quid prouidentia dei, & quo modo tractanda sit uide Zuinglij libellum, in quo p dignitate hoc negociū tractat.

Vt

*ut essemus sancti.*

Hoc est, integri, & deo addicti. Sic enim hoc loco capitur sanctus, quem admodum sanctificandi uerbum in Exodo, ubi dominus inquit: Sanctifica mihi omnia primogenita, id est, dedicato, & mihi propria fac. Hunc sensum germanum esse, sequentia comprobant.

*Et irreprehensibiles coram illo &c.*

Disertè addidit coram illo per charitatē, ut scilicet externam, ac humanā iusticiam excluderet, quæ in ceremonijs, & constitutionibus humanis sita erat. Notabis autem charitatem heic per metonymiam, etiam pro fiducia, & spe in deum accipi: charitas namque utriusque affectus *ἡ ἀγάπη ἐστὶν ἐν τῷ θεῷ*. Vnde apparet ea demum bona opera esse, quæ ex fide, spe & charitate in deum tanquam ex purissimis fontibus promanāt. Annotabis & hoc quod

A S nihil

IO COMMENT. IN EPIST,  
nihil uiribus nostris arrogandum sit,  
eo quod Paulus heic scribat, sanctitatē  
& charitatem nostram diuinæ electio-  
ni tribuendam esse.

*Vt adoptaret in filios.*

Amplificatio est diuinæ prouiden-  
tiæ, & benignitatis erga nos, quasi di-  
ceret, non solum sanctitate, & charita-  
te diuina nos donauit, sed etiam in fili-  
os suos adoptauit.

*Per Iesum Christum.*

Ille nanq; genuinus dei existens fi-  
lius patri nos reconciliauit, ita ut illius  
opera, filij & hæredes dei, & cohære-  
des ipsius facti simus, idq; per fiducia  
in eundem.

*Iuxta beneplacitum uoluntatis sue.*

Vt humanum meritum eleuaret,  
gratiam autem & gloriam dei magni-  
faceret, toties inculcat electionem di-  
uinam

uinam. Sic Christus Apostolis loquitur: non uos me elegistis, sed ego uos.

*Vt laudetur gloria gratiæ suæ.*

Idest, ut cedat in laudem, & gloriam gratiæ suæ gratuito nobis datæ. Idem docet Paulus Rhomanorum no: Vt notas, inquit, faceret diuitias gloriæ, & gratiæ suæ. Vnde apparet unice gloriæ & gratiæ diuinæ acceptum ferendum esse quod sumus filij dei: Necessè est igitur arbitrium nostrum seruum potius, quàm liberum esse, & omne meritum humanum, ad nostri iustificationem nihil facere.

*Qui charos reddidit*

Hoc est, sibi ipsi nos reconciliauit, per dilectum suple Christum,  
illius

12 COMMENT. IN EPIST.

illius namq; merito iustificati sumus.

*Per quem habemus redemptionem &c.*

Per distributionem Rhetoricā docet, quibus modis deus nos sibi per Christum charos reddiderit.

*Redemptionem peccatorum &c.*

Appositiue hæc subiunxit, ut sciretur, quid per redemptionem intelligi uoluerit.

*iuxta diuitias gratiæ suæ.*

Id est, pro copiosa sua gratia. Est enim Hebraismus. Diuitiæ gratiæ, pro diues gratia.

*In omni sapientia.*

Quid sapientia sit. Zuinglius bonæ memoriæ in libello de prouidentia dei capite secundo pagina septimo definit. Sapientia, inquit, est uis, & potentia summi intellectus. Videtur autem Paulus ad humanam hæc alludere, qua Ephesij uel in primis pollebāt,  
quasi



quasi diceret, ubiq; terrarū plurimū  
mundanæ sapientiæ tribuitur, & ma-  
gnificiēda est: at per Christū diuina  
& summa nobis sapiētia donata est.  
Hec obseruabis dei cognitionē sum-  
mam esse sapientiam, qua deum pa-  
trem creatorem nostrum, & Christū  
seruatorem cognoscimus. De qua ui-  
de Oseam capite secundo, & sexto.

*Patefacto nobis arcano.*

Per arcanum uoluntatis diuinæ, E-  
uangelium gentibus quoq; communi-  
candum intelligit. Paucissimis namq;  
Iudæis persuasum erat, genteis quoq;  
per Euangelij prædicationem Christo  
credituras esse.

*Iuxta beneplacitum.*

καὶ ἐκ τῆς ὁμοιοῦσιν tacitæ quæstioni  
occurrit, quæsiuisset em̄ aliquis, quare  
deus hoc mysterium iam pridem non  
manifestauit: Respondet itaq; Paulus,  
quia

quia ei sic uisum est.

*vsq; ad dispensationem plenitudinis.*

Id est, usque ad tempus iam olim ab ipso constitutum. Idem docet l' au-  
lus Galatorum quarto, & Rhoimano-  
rum decimo sexto, sub finem. Heic di-  
scimus non omnia consilia dei huma-  
na ratione indaganda esse, sed quæ-  
dā ultro nescire, ita ut illud, qđ Paulus  
alibi scribit, semper in ore habeamus:  
Nolite, inq; plus sapere, quā oportet.

*vt summam instauraret omnia.*

Argumentum est à causa finali,  
quamobrem deus hoc consilium, de  
gentibus quoque per Christum sal-  
uādis, tam diu occultauerit: ut scilicet,  
omnia summam complecteretur in  
Christo, quę seorsim cū ludæis copio-  
sè egerat, & de gentibus apud se cōsti-  
tuerat. Tantum enim græcū uerbum  
*ἀνακεφαλαιώσασθαι* potest, quasi diceret  
id quod fufius dictū est in summā, seu

cōpendium redigeret, id quod Rheto-  
res sepe faciūt. Heic docendum puto,  
summā cultus diuini per Christū no-  
bis esse traditā, ita tamen, ut nihil prae-  
termiserit, quod ad nostri iustificatio-  
nē ptineat, ideoq; papistas non minus  
stultē, quā impiē nobis suas nānias,  
hoc est, cōstitutiones obtrudere. Cete-  
terū quis uerus dei cultus sit, ex secūdo  
& sexto capite Oseæ discite.

*Et quae in caelis sunt, & quae in terra.*

Hoc est, tā caelestia, quā terrestria  
omnia. Est em̄ μετανομία cōtinens pro-  
cōtento, & locus à sufficiēti diuisione.

*Per quem & in sorte nati sumus.*

Elegās μακρολογία est, in qua benefi-  
centiam dei nobis per Christum exhi-  
bitā, miris coloribus depingit, quod  
scilicet, citra nostram operam benefi-  
cij tanti participes facti simus, ut gratu-  
itō, per meram fiduciam in Christum  
Iesum, saluemur. Estque translatio,  
ab

ab his quibus nonnunquam dormien-  
tibus splendidum munus per sortem  
obuenit. Neq; à uero abhorret, Paulū  
ad factum Israhelitarū alluisse, qui ter-  
ram inter sese sorte diuiserūt. De quo  
uide Iosua, capite decimo quarto, &  
Psalmo decimo quinto.

*Cuius ui sunt uniuersa.*

Quum Paulus heic omnium rerū  
creationē Christo tribuat, inde sequi-  
tur illum palam uocare deum. Solus  
namq; deus autor & conditor omniū  
est, in quo, ex quo, & per quem, (ut i-  
dem Paulus in Rhomanis testatur) o-  
mnia & fiūt, & facta sūt. Tu si plura ad  
hoc negotium spectātia legere cupis,  
uide aureū Zuinglij libellum de pro-  
uidētia dei capite tertio, pagina deci-  
mosexto, facie secunda.

*Vt simus in laudem.*

Id est, ob hāc causam asciti sumus in  
hæreditatem

hereditatem cœlestē, ut decori, orna-  
 mento, & glorię deo patri simus. Idēq̃  
 tum fiet, si firmam fiduciam, in filium  
 eius Christum Iesum fixam habueri-  
 mus. Hoc enim significare uult Pau-  
 lus, quum ait, *Τοὺς προηλωμένους ἐν τῷ χρισ-  
 τῷ*, id est, nos, qui prius sperauimus  
 in Christo. Quemadmodum nanq̃ is  
 demum filius carnalem suum patrem  
 rectē honorat, & ornat, qui ita ab eo  
 pendet, ut se totū ad illius uoluntatem  
 comparet: ita ij demum cœlestis patris  
 filij sunt, qui iustis illius morē gerunt,  
 nihilq̃ his antiquius esse putant. Nam  
 quū hæc uox patris nostri cœlestis sit  
 Matthei tertio: Hic est filius meus dile-  
 ctus, quem unice diligo, hunc audite:  
 par est, ut quotquot nomine filiorum  
 dei censemur, hanc patris uocem ita  
 audiamus, ut nihil prius, nihil antiqui-  
 us Christi doctrina habeamus, quippe

B      quod

quod tam accuratè nobis à communi patre commendatus sit.

*In quo speramus & nos.*

Quum hic locus uariè à ueteribus interpretibus legatur, ut doctissimus Erasmus in suis annotationibus ostendit, mihi magis placet *υμεις* uos pronomen secundæ personæ, quàm *ημεις* nos primæ personæ, & hoc cū propter præcedentia, tum sequentia. Prius enim dixerat, & se, & alios omnes (quotquot ubiq; essent) Christianos in laudē gratiæ dei fore, qui priores in Christum sperauerant. Nunc subiungit, in quo, id est, in quem Christum & uos suple, sperauistis, uel speratis, audito uidelicet uerbo ueritatis, id est, Euāgelio salutis uestre. Et per consequens nostra quoq; fiducia, & spes in laudem gloriæ diuinæ cedit. Duo autem circa hunc locū obseruanda puto. Primum, quàm necessaria

cessaria sit etiam externi uerbi predica-  
tio, quod scilicet per eam, tanquā me-  
dium, in dei patris, & Christi cognitio-  
nem perueniamus, iuxta illā Pauli gra-  
dationem Rhomanos decimo: Quo-  
modo autem credent, de quo non au-  
diuerunt? quomodo autem audient  
absq; predicante? &c. Deinde quod e-  
uangelium sit uerbum ueritatis, id est,  
uerum, & salutis, id est, salutiferū. Per  
hoc enim Christus nobis ostenditur,  
qui unica nostra iusticia, salus, lux, ueri-  
tas, & uita est, si modo fiduciam in illū  
posuerimus.

*Obsignati estis spiritu sancto &c.*

Id est, cōfirmati estis, est em̄ trāslatio  
à tabellis facta, quę tum demum ratę,  
ac firmę fiunt, quum obsignantur: eo-  
dem modo spiritus sanctus ut idē Pau-  
lus Rhomanos octo inquit) testatur u-  
nā cum spiritu nostro, quod simus filij

B 2 dei.

dei. Obseruabis autem Hebraismum esse, spiritu promissionis, id est, promisso. De quo Ioannis decimoquarto: Ego rogabo patrem, & alium consolatorem mittet uobis (ut maneat uobiscum in eternum) spiritum ueritatis &c. Et Ioannis decimosexto: Quum uenerit ille, qui est spiritus ueritatis, ducet uos in omnem ueritatem. Heic de spiritus sancti officio differendum est, quod scilicet illius sit, nos consolari, certos reddere de salute, & omnem ueritatē docere. Porró quū idem spiritus à semet ipso nihil loquatur, sed quęcunq; audierit, subaudi à patre, & filio, unde & procedit, docebis prædicta illius officia patris quoq; & filij esse, si ad essentię unitatem respicias. Siquidem Christus ipse Ioannis decimoquarto se uiam, ueritatem, & uitam esse prædicat. Sin uero ad uniuscuiusq; proprietatem respicis,



cis, spiritus sancti proprium officiū est,  
quod modo recensui.

*Qui est arrabo hereditatis nostræ.*

Id est, certissimum testimonium.  
Metaphora à cōtractibus sumpta, qui  
tum demum rati habentur, quum arra  
bo datus fuerit, id quod in ædiū distra  
ctione, & in sponsalibus maximè fieri  
solet. Diuēdita nanq; domo, arra, ger  
manicè ein gotzpfennig, datur, facto  
autem cōnubio, sponsus anulum spon  
sæ suæ dat. Ad eum quoq; modum, a  
nimas nostras Christo desponsari, hoc  
loci commone facies, idq; fieri, quoties  
illę Christo sponso fidētes, per spiritū,  
tanquam arrabonem certificantur.

*In redemptionem adquisitæ possessionis &c.*

Quasi diceret ob signati estis, & ad  
optati in certam, & iam adquisitam re  
demptionem per Christū Iesum. Qui  
cunq; enim illo fidit (ut ipse in Euange

B § lio

lio Ioannis inquit) uitā habet æternam  
& in iudicium nō ueniet. Hęc demon-  
strandū erit, quomodo redēpti simus  
& manumissi per Christi mortem, ex  
grauissima uidelicet animarum capti-  
uitate, & seruitute, quam primæui no-  
stri parentis uitio seruieramus.

*In laudem gloriæ ipsius &c.*

*Ἀκούστω* est, coniunctione copulati-  
ua, & omissa. Sensus enim est, non solū  
obsignati estis per spiritum sanctum in  
redemptionem hereditatis, sed etiam  
in laudem gloriæ ipsius. Id quod tum  
fit, quum uitam uestram ita instituitis,  
ut illi ornamento, & gloriæ sitis. Quod  
qui nō faciunt, & nihilominus se Chri-  
sti sponsi sui nomine uenditāt, perinde  
eū dedecorant, atq; uxor illa, quę splen-  
didum sponsum, & honestum habet,  
ipsa uero turpi, & inhonesta uita eum  
dehonestat. Quū enim in eādē peri-

cope

cope uerfetur adhuc Paulus, in qua ar  
 rabonis supra meminit, uero simile est  
 eum ad superiorem translationem al  
 ludere.

*Quapropter & ego &c.*

Epilogus est particularis repetit enī  
 superiora, fidē uidelicet, & charitatē,  
 atq; sic beneuolentiam apud Ephesios  
 à sua & ipsorum persona, quemadmo  
 dum in exordijs mos est, captat: dum  
 mirificum studium suum erga illos de  
 clarat, fidemq; illorum & charitatem  
 commendat.

*Pater gloriæ.*

Id est, ut gloriosus, & cœlestis pater  
 uos spiritu sapienti locupletet, uos ue  
 rē sapiētes reddat. Quod autem sapien  
 tiæ cœlestis uocabulum toties repetit,  
 atq; inculcat, hinc factū est, ut eam hu  
 manę sapientię, qua Ephesij præ ceteris  
 gentibus turgidi erāt, opponeret. *Idē*

B 4 oq̄

oꝛ tu lector quisquis es, hinc docer<sup>e</sup>  
 potes id, quod idem Paulus primo Co  
 rinthiorum primo docet, humanam  
 prudentiã planè ex diametro cum diui  
 sã pugnare. Siquidẽ humane acrimo  
 uie nihil æquæ stultum uidetur, atq; si  
 stificatur, dei filium assumpta humana  
 natura uictimam factam esse pro toti  
 us mundi peccatis. Proinde neminem  
 ex mundi sapientibus saluari posse, ni  
 si abdicato animo, & ingenij acumine  
 submisso, diuine prudentie, que mun  
 do stulticia uidetur, subscripserit.

*Et reuelationis.*

Spiritus sanctus ideo spiritus reuela  
 tionis uocat, quod mentem, animum,  
 uoluntatẽ, ac opera dei nobis reuelet,  
 adeoq; omnia, quibus ad eternã uitam  
 consequendam opus habemus, sugge  
 rat. De quo uide Christi uerba Ioan  
 nis decimosexto.

Per

*Per agnitionem sui.*

Hoc est, ut ipsum patrem de die in diem magis, ac magis agnoscamus. Nam ut idem Paulus alibi in Corinthiis scriptum reliquit, ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus.

*Quæ sit spes.*

Id est, hoc quod speratis, & oculis carnalibus intueri non potestis, iuxta illud Pauli Rhomanorū octavo: Spes quæ uidetur non est spes. Et iuxta fidei definitionem Hebræorum undecimo. Nam spes in presenti loco pro sperata, κατὰ μετάληθω, id est, transumptionem accipitur.

*Et quàm opulenta gloria.*

Hoc est, quàm gloriosa, & opulenta hereditas sanctorum illius, id est, fideles omnes maneat, quæ oculis carnalibus perspici non poterit, nisi prius anima in purgatum corpus redierit.

B 5 Excellens

*Excellens magnitudo.*

Mirificę potentię & efficacię indicium est, quod deum non solū cognoscimus, sed illi fidimus, quē prius neq; noueramus, neq; eidē fidebamus. At cum illa efficacia solius dei sit, ei omnia accepta ferenda esse decet, utpote qui filium suum misit in mundum, ut carne nostra assumpta, alegeret, sudaret, esuriret, sitiret, & tandem amarissimā mortem passus: & sua, & patris potentia resuscitatus, cœlū peteret. Hęc docebis, non minus arduum esse, nos ex animo in Christum credere, quā illum ex mortuis suscitari, utrunq; em̄ non humanarum uirium, sed diuinę potentię, & efficacię est.

*Et sedere sicit ad dexteram.*

Hoc est, ad cœlestia illum euexit, suęq; potentię, glorię, & maiestatis participem fecit, idēq; κατ' ἀμοίωσιν, id est, alterationem

alterationem, siue cōmutationem naturarum, de Christi humanitate diuinitati tamen unita propriè intelligendum est: nam iuxta diuinitatem patri semper æqualis fuit, & ab eo nunquã seiunctus. Quod autem dextera dei in hunc sensum capiatur. Locus Matthæi uicesimo: de filijs Zebedæi docet, quorum alter Christo à dextris, alter à sinistris sedere cupiebat. Docet & cōmunis fermè omniũ gentiũ mos, quo honoratiores dextrũ latus nobis claudere in deambulando curamus.

*Supra omnem principatum.*

Hęc (ut modo admonuimus) de Christi humanitate propriè intelligi debent, illa enim omneis creaturas, quantumuis nobiles, excellentes, & magna potestate præditas, excellit, dũ ex omnibus creaturis ( diuinitati tamen coadunata) ad dextram dei patris  
sedet

patris sedet, hoc est, eandem potentiam, & maiestatem, quam pater, habet.

*Omne nomen.*

Id est, omnis creatura *κατὰ συνει  
δωχὴν*, id est, comprehensionem, quod nominatur, id est, quæ est, iuxta illum Hebraismum Luce primo: Et filius altissimi uocabitur. Non solum in hoc seculo, id est, terrena, & mundana creatura. Verum etiã in futuro, hoc est, cœlestis, seu angelica creatura. Atque hunc sensum esse natium Petri uerba in priore epistola capite tertio ostendunt, ubi inquit: Qui est ad dexteram dei profectus in cœlum, subiectis sibi angelis, potestatibus, & uirtutibus. Ci tra hunc locum doceri potest, quomodo reliquæ creature participes fiãt gloriæ Christi, quum ipse dicat: Vbi ego sum, isthic & minister meus erit. Atq; docendum, omnes quidem pios (iuxta Christi



Christi sententiam) ipsius glorię, & regni participes fore, sed tamen unumquę in suo ordine, ut idem Paulus primo Coninthorum decimoquinto explanat.

*Et omnia subiecit.*

Synonima, seu interpretatio est superiorum. Quasi diceret ut totā rem uno uerbo cōplectar, deus omnia sub pedes ipsius subiecit, hoc est, potestati illius omnia subdidit. Talem nanque Hebraismum heic esse putamus, qualis Actorum quarto est, ubi Lucas scribit, pretium diuendarum facultatū ad pedes Apostolorū esse positū. Atq; hec rursus de Christi humanitate proprię esse dicta putamus. Nā secundū diuinitatē ei omnia cū patre suo communia, & subiecta ab eterno fuerunt, sunt, & erūt. Quemadmodū uero illius humanitas hęc prerogatiuā in hoc seculo

seculo habuit, ut sola expers peccati esset, omnibusque creaturis anteferreret, sic & pater cœlestis uoluit, eam in futuro seculo præ omnibus creaturis honorari. Hec cōmonstrare poteris, quando dominus hostes suos uicturus sit, & quomodo de iisdē triūphaturus. Id quod Paulus 1. Cor. 15. ostendit, quū inquit: Mors ubi est uictoria tua.

*Et eum dedit caput ecclesiæ.*

Hoc est, principē cōstituit, quē admodum nāque caput præcipuū corporis membrū est, cuius bona habitudine, cætera quoque mēbra sana sūt, mala aut illius habitudine, ægrescūt, sic & nos Christi capitis nostri mēbra, & malos, & bonos, illius participes sumus. Itaque quū illud post multas afflictiones exhaustas in hoc mūdo, mortuū sit, & resurrexerit, hæc quoque moriētur, ac resurgēt. Quū illud cœlos ascēderit, & ad dextrā patris cōsederit, hæc quoque eo

dē scandēt, & gloriæ cœlestis participes erūt. Atq; hoc est qđ Ireneus *ἀδελφὸς* dixit: nos à Christi corpore in resurrectionē cibari. Nā Christi resurrectio fideles corroborat & certos facit, qđ ipsi quoq; & corpore, & anima resurrecturi sint, & in uitam eternā ingressuri. Nisi em̄ reuixisset, frustra omnēis aduersitates, & tandē amarissimā mortē p̄pessus esset, nec nobis adiūtū in cœlū parauisset. In hūc usum Paulus tot uerbis mortē, resurrectionem, ascensionē, adeoq; gloriā Christi describit. Hēc p̄ occasionē docendū est, qđ sit ecclesia, uidelicet concio populi diuini, qđ ex spiritu sancto, piā uitā, ac deo dignā agit. Sic em̄ Christus Ioan. 3. inqt: Nisi q̄s natus fuerit ex aqua, & spiritu, nō potest introire in regnū cœlorū: Pręterea Ioan. 10. & 16. Hac definitione ecclesię iā cōtenti sumus, infra em̄ ca. 5. eiusdē diuisionē subiūgemus.

*Omnia in omnibus adimplet.*

Id est, operatur, ac efficit. Quēadmodū em̄ ex capite carnali, uitales humores in totū corpus dimanant: ita & Christus corpori suo mystico uitā, & salutē eternā cōfert. Quę opatio de sola Christi diuinitate, κατ' ἀμοίωσιν, id est, cōmutationē naturarū intelligēda. Solus nāq; deus oīa opatur in omnibus, iuxta illud Esaię 45: Ego sum dñs, & p̄ter me nō est alius. Iob 9: Qui extēdit coelos solus, & 23. Hinc igit̄ docebis Christū quidē secundū diuinitatē solā esse caput ecclesię, siq; signatē & ppriē loq̄ uelit, attamē fatius esset, ut dicā κατὰ συνεκδοχὴν, id est, per cōprehensionē totū Christū ex humanitate, & diuinitate cōpactum, caput nostrū esse: pp̄terea q̄ scriptura ita loquat̄. Interim tamē hi nō sunt audiēdi, q̄ naturas Christi cōfundunt, & humanitati tribuūt, quod solius diuinitatis est.